

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет економіки та менеджменту
Кафедра економіки, підприємництва та туризму

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

САПСАЙ Ірина Петрівна

УДК 330.3:338.2

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**ІНВЕСТИЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ
ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА**

Спеціальність 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Подається на здобуття освітнього ступеня «Магістр»

кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

_____ І.П. Сапсай

Керівник роботи
Валінкевич Наталія Василівна
д. е. н., професор

Житомир – 2023

АНОТАЦІЯ

Сапсай І. П. Інвестиційне забезпечення економічного розвитку торговельного підприємства. – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня «Магістр» за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». – Поліський національний університет, Житомир, 2023.

В кваліфікаційній роботі досліджено ряд питань щодо інвестицій, інвестиційної діяльності та забезпеченням економічного розвитку підприємства на основі інвестиційної діяльності. Розглянуто різні види впливу ефективності інвестиційної діяльності на показники розвитку підприємства. Оцінено рівень організації інвестиційної діяльності підприємства, визначено основні її напрямки, джерела фінансування та встановлено рівень ефективності інвестиційних заходів. Розглянуто стратегічні альтернативи інвестиційного розвитку підприємства, та за допомогою «дерева рішень» обґрунтовано та обрано найефективнішу альтернативу для підприємства на сьогоднішній день. Дані розрахунки лягли в основу розробки інвестиційного проекту розвитку підприємства доцільність якого обґрунтовано не тільки стандартними показниками інвестування, а й методом Монте Карло.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційна діяльність, розвиток, джерела фінансування, інвестиційних проект.

ANNOTATION

Sapsay I. P. Investment support for the economic development of a trading enterprise. – Qualification work on manuscript rights.

Qualification work for obtaining the Master's degree in specialty 076 «Entrepreneurship, trade and stock market activity». – Polis National University, Zhytomyr, 2023.

In the qualification work, a number of issues related to investments, investment activity and ensuring the economic development of the enterprise based on investment activity were investigated. Various types of influence of the efficiency of investment activities on the indicators of the enterprise's development are considered. The level of organization of the enterprise's investment activity was assessed, its main directions, sources of financing were determined, and the level of efficiency of investment measures was established. The strategic alternatives of investment development of the enterprise were considered, and with the help of the «decision tree» the most effective alternative for the enterprise today was substantiated and chosen. These calculations formed the basis of the development of an investment project for the development of the enterprise, the feasibility of which is substantiated not only by standard investment indicators, but also by the Monte Carlo method.

Keywords: investment, investment activity, development, sources of financing, investment project.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ І РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА	7
1.1. Поняття інвестицій, інвестиційної діяльності підприємства та підходів до оцінки її ефективності	7
1.2. Розвиток підприємства та його основні характеристики.....	11
1.3. Вплив інвестиційної діяльності на показники розвитку підприємства.....	15
Висновки до розділу 1.....	19
РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ РІВЕНЬ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ДВЕРІ ПОЛІССЯ».....	20
2.1. Оцінка організаційно-економічного стану діяльності підприємства.....	20
2.2. Діагностика основних напрямів, обсягів, структури та ефективності інвестиційної діяльності підприємства.....	25
Висновки до розділу 2.....	30
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ТОВ «ДВЕРІ ПОЛІССЯ».....	31
3.1. Обґрунтування стратегічних напрямів інвестиційного розвитку підприємства.....	31
3.2. Розробка інвестиційного проекту розвитку підприємства.....	35
Висновки до розділу 3.....	41
ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ.....	42
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	45
ДОДАТКИ	50

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. В даний час одним з основних факторів розвитку підприємства та збереження (або поліпшення) позицій на ринку є його конкурентоспроможність. Для постійного підвищення рівня своєї конкурентоспроможності підприємство має періодично оновлювати асортимент, підвищувати якість своєї продукції, здійснювати нововведення тощо. Проблема полягає у визначенні пріоритетів розвитку підприємства, виявленні нововведень, що сприяють розвитку підприємства. Після виявлення пріоритетів слід визначити обсяг інвестування, джерела фінансування для здійснення нових напрямків. Важливо визначити, у який напрямок діяльності підприємства доцільно інвестувати, визначити передбачуваний результат інвестиційної діяльності, що впливає на показники розвитку підприємства. Ці обставини характеризують актуальність обраної теми дослідження.

Аналіз останніх досліджень. Теоретичні аспекти дослідження інвестицій, інвестиційної діяльності та оцінки її ефективності розглянуто у роботах Бесараб С.О., Бланка І.О., Бондара В.С., Вашечко Ю.В., Дідур К.М., Диби О., Крижанівської М. С., Степанової А.А., Феняк Л.А., питання розвитку підприємства та його інвестиційного забезпечення висвітлено в працях: Бесараб К.М., Вінниченко О.М., Волошиної О.А., Дунської А.Р., Лігоненко Л.О., Мартиненко М.О., Матіщак Ю.І., Погерелова Ю.С., Прийми Л.Р. та Чухрай Н.І. та інших вітчизняних та зарубіжних авторів. Незважаючи на наявність широкого кола досліджень з питань інвестиційної діяльності, оцінки її ефективності та забезпечення економічного розвитку підприємства на основі інвестицій, в науковій літературі мало уваги приділено забезпеченню економічного розвитку підприємства під час воєнного стану з урахування низки викликів сьогодення.

Мета та завдання дослідження. Мета кваліфікаційної роботи полягає в дослідженні теоретико-методичних засад та прикладних аспектів інвестиційного забезпечення економічного розвитку торговельного підприємства ТОВ «Двері Полісся».

Для досягнення поставленої мети визначені такі завдання:

- визначити поняття інвестицій, інвестиційної діяльності підприємства та підходів до оцінки її ефективності;
- проаналізувати підходи до розуміння поняття розвиток підприємства та його основні характеристики;
- дослідити вплив інвестиційної діяльності на показники розвитку підприємств;
- оцінити організаційно-економічний стан підприємства;
- провести діагностику основних напрямів, обсягів, структури та ефективності інвестиційної діяльності підприємства;
- обґрунтувати стратегічні напрями інвестиційного розвитку підприємств;
- розробити інвестиційний проекту розвитку підприємства.

Об'єкт і предмет дослідження. *Предметом* дослідження є теоретичні, методичні та прикладні засади інвестиційного забезпечення економічного розвитку торговельного підприємства. *Об'єктом* дослідження виступає процес інвестиційного забезпечення економічного розвитку торговельного підприємства ТОВ «Двері Полісся».

Методи дослідження. Методичну основу дослідження сформував діалектичний метод наукового пізнання та системний підхід при розгляді інвестиційної діяльності як частини системи загальної системи управління підприємством. Використовувалися і такі методи, як монографічний для систематизації підходів до розуміння сутності інвестиційної діяльності та розвитку підприємства, розрахунково-аналітичний та дослідження операцій, балансовий, метод узагальнення при оцінці фінансового стану підприємства, оцінки інвестиційного проекту та формулювання отриманих результатів тощо.

Інформаційна база проведеного дослідження включає навчально-методичну та науково-дослідну літературу в сфері інвестиційного забезпечення економічного розвитку підприємства, інформаційні дані інтернет-джерел, дані про діяльність аналізованого підприємства, яка представлена його фінансовою звітністю.

Публікації. Основні результати дослідження викладені в одній одноособовій праці та у двох у співавторстві загальним обсягом 0,27 ум. друк. арк.:

1. Сапсай І.П. Місце інвестиційної привабливості в інвестиційній діяльності підприємства. Збірник наукових праць Науково–практичної конференції «Студентські наукові читання – 2023» за результатами I туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт. Житомир: Поліський національний університет, 2023. С. 220-222.

2. Пивоваренко А.О., Найдюк І. М., Сапсай І.П., Молчановська О.А. Стратегії диверсифікації в діяльності підприємства. Механізми управління розвитком територій: зб. наукових праць у 2 ч. Ч. 2. Житомир: Поліський національний університет, 2023. С. 39-44

3. Пивоваренко А.О., Найдюк І. М., Сапсай І.П., Молчановська О.А. Управління інвестиційною діяльністю. Без коріння саду не цвісти: зб. наукових праць. Житомир: Поліський національний університет, 2022. С. 253-257.

Практичне значення отриманих результатів полягає в обґрунтуванні стратегічних альтернатив забезпечення інвестиційного розвитку підприємства, розрахунок яких ліг в основу розробки інвестиційного проекту розвитку підприємства, що повинно забезпечити йому не тільки розширення присутності на ринку із новим конкурентоспроможним продуктом, а й забезпечить робочими місцями населення регіону та зростання надходжень в бюджет країни та міста.

Обсяг і структура кваліфікаційної роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (46 найменувань), 8 додатків. Робота викладена на 49 сторінках комп'ютерного тексту.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ І РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Поняття інвестицій, інвестиційної діяльності підприємства та підходів до оцінки її ефективності

Інвестиційна діяльність є важливим елементом економіки будь-якого рівня розвитку. Вкладення у розвиток підприємства та підвищення ефективності діяльності в галузі відіграють роль поштовху для підвищення рівня життя та економічного зростання країни, регіону. Інвестиційний клімат у країні показує її привабливість для капіталів, як внутрішніх, і іноземних.

Поняття інвестиційної діяльності базується на наступних елементах: інвестиції, інвестор, реципієнт, критерії ефективності інвестиційної діяльності та ін. Для формування уявлення про інвестиційну діяльність доцільно виконати узагальнення основних понять. Визначення інвестицій в економічній літературі представлено цілим рядом дослідників Додаток А.

Таким чином, при всьому різноманітті підходів до визначення інвестицій загальним для всіх авторів є поняття інвестицій як вкладення. Так, під інвестиціями слід розуміти кошти, цінні папери, інше майно, у тому числі майнові права, інші права, що мають грошову оцінку, що вкладаються в об'єкти підприємницької та іншої діяльності з метою отримання прибутку та досягнення іншого корисного ефекту [1; 7; 11; 14; 43].

Інвестором є фізична чи юридична особа, яка вкладає кошти, капітал в інвестиційні проекти з певним ступенем ризику неповернення, для подальшого отримання прибутку.

Термін «реципієнт» використовується в сучасній економічній літературі дуже рідко [7]. Часто його замінюють на об'єкт інвестування, що викликає розбіжності авторів у правильності цього заміщення [9]. Але в більш ранній літературі під реципієнтом інвестицій розумілася юридична або фізична особа, яка є одержувачем інвестиційних ресурсів.

Об'єкт інвестування – це конкретна складова матеріальних, нематеріальних, фінансових активів підприємства, в яку вкладаються отримані інвестиційні ресурси, та експлуатація якої забезпечує інвестору досягнення його інвестиційних цілей.

Інструменти інвестування – це сукупність фінансово-економічних об'єктів, які забезпечують перехід інвестиційних ресурсів від інвестора до реципієнта інвестицій. Перехід супроводжується визначенням та юридичним закріпленням прав та обов'язків учасників інвестиційного процесу (як по відношенню один одного, так і до третіх осіб), за яких найбільш ефективно узгоджені цілі та інтереси учасників [18].

У Додатку Б представлені трактування визначень інвестиційної діяльності, сформульовані авторами у науковій літературі.

Інвестиційна діяльність включає поняття інвестицій, а точніше, передбачає визначені дії над ними. Таким чином, інвестиційна діяльність – це діяльність організації (інвестора), що передбачає вкладення інвестицій у виявлену аналізом сферу, підрозділ, виробництво та ін., в результаті якої підприємство (інвестор) отримає дохід, віддачу та досягне інших запланованих результатів [1; 6; 9; 11; 20].

Будь-яке підприємство тією чи іншою мірою пов'язане з інвестиційною діяльністю. Прийняття рішень щодо інвестування та оцінка їх ефективності ускладнюється різними факторами: вид інвестицій; вартість інвестиційного проекту; обмеженість фінансових ресурсів, доступних інвестування; ризик, пов'язаний з прийняттям рішення.

Виділяють кілька основних напрямів інвестиційної діяльності підприємства [6; 7; 38; 45]:

- оновлення та розвиток матеріально-технічної бази;
- нарощування обсягів виробничої діяльності;
- освоєння нових видів діяльності.

Усі напрями, тією чи іншою мірою, пов'язані з певною ймовірністю ризику. Оскільки освоєння нових видів діяльності безпосередньо пов'язане з нестабільністю ринку та потребою в кінцевому виробленому продукті, то виникає

дуже суттєвий для інвестора ризик, оскільки потрібен ретельно опрацьований бізнес-план за новим видом діяльності.

Для того, щоб інвестор ухвалив рішення про інвестування в об'єкт, він повинен переконатися в тому, що вкладені кошти будуть йому відшкодовані, по-перше, а по-друге, що прибуток, який він отримає від інвестування, буде достатнім для компенсації тимчасової відмови від використання запланованих під інвестування коштів, і навіть ризику повернення цих коштів [28; 45].

З метою управління інвестиційною діяльністю інвестиції класифікуються за різними ознаками. У Додатку В подано класифікацію інвестицій за основними ознаками. Крім наведених ознак у окремих авторів [38] представлені та інші ознаки класифікації. На рис. 1.1 наведемо фактори, які впливають на інвестиційну діяльність підприємства.

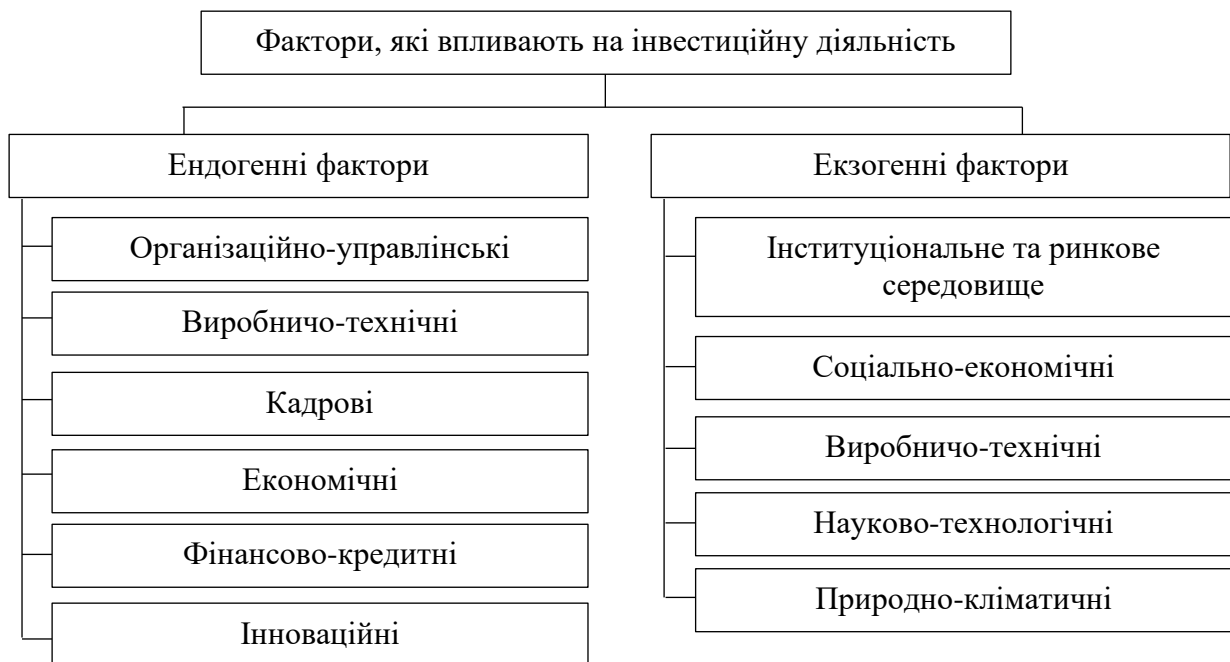

Рис. 1.1. Фактори, що впливають на інвестиційну діяльність підприємства

Джерело: складено автором на основі [6; 9; 20]

Разом з тим, необхідно виділити найбільш значущі проблеми розвитку інвестиційної діяльності вітчизняних підприємств [21; 27; 28]:

- не відбувається істотного зростання складової інноваційної активності діяльності підприємств;

- не створено конкурентного середовища у переважній більшості сегментів вітчизняної економіки;

- зберігається диспропорція у структурі джерел фінансування інвестиційної діяльності підприємств.

Таким чином, можна дійти висновку, що на інвестиційну діяльність, як і будь-яку іншу діяльність, впливають різні фактори.

Інвестиційна діяльність має бути ефективною. Однією з умов економічної доцільності інвестиційного проекту є його ефективність.

Визначення ефективності полягає у коректному зіставленні понесених витрат з економічним ефектом, одержуваним у результаті здійснення цих витрат.

Ефективність класифікують за багатьма ознаками.

Розрізняють [38; 39; 45] три види ефективності інвестиційних проектів: комерційну, бюджетну та громадську.

Комерційна ефективність визначається при оцінці комерційних проектів співвідношенням фінансових витрат та результатів. Основним критерієм ефективності є чистий дисконтований прибуток. Бюджетна ефективність визначається фінансовими наслідками реалізації проекту та оцінюється за допомогою індексу прибутковості та внутрішньої норми доходності.

Загальна ефективність інвестиційної діяльності орієнтується на інтереси народного господарства й учасників проекту, які отримують результати за проектом та несуть витрати на його реалізацію. Критерієм загальної ефективності може бути термін окупності.

Залежно від способу зіставлення витрат та результатів розрізняють два види ефективності: порівняльну та абсолютну.

Порівняльна ефективність визначається при порівнянні як мінімум двох порівнянних проектів. Використання цієї ефективності необхідно у разі, коли є деяка сукупність проектів, яка перебуває на розгляді в інвестора, який має оцінити проекти за деяким критерієм та визначити їхню пріоритетність.

Абсолютна ефективність відображає економічний ефект, що припадає на 1 гривню витрат.

1.2. Розвиток підприємства та його основні характеристики

Для досягнення найкращих результатів діяльності, збереження або посилення позицій на ринку підприємству необхідно постійно розвиватися. Розвиток може бути виражений у змінах організаційної структури, підвищення конкурентоспроможності продукції, у виробництві нових видів товарів / послуг, у зміцненні взаємовідносин із споживачами, постачальниками тощо. Розвиток підприємства стимулюється та підтримується низкою факторів, які визначають його напрямки.

Перед вивченням факторів розвитку підприємства доцільно розглянути трактування поняття «розвиток підприємства» з погляду різних авторів у тому публікаціях Додаток Г.

Аналіз підходить до визначення поняття «розвиток підприємства» дозволяє констатувати, що деякі автори описують це визначення конкретним переліком змін, запланованих результатів, в той час як інші автори намагаються більш філософськи поставитися до цього визначення [8; 23; 26; 34].

Вочевидь, що з наведених визначень кожне вірно і по-своєму відбиває сутність розвитку підприємства.

Таким чином, під «розвитком підприємства» слід розуміти сукупність його змін у різних проявах, що здійснюються під впливом факторів зовнішнього та внутрішнього середовища, в результаті яких відбувається вдосконалення підприємства, досягнення ним поставлених цілей.

Погореловим Ю.С. [34] розглянуто дві групи факторів розвитку підприємства – екстенсивний та інтенсивний.

Екстенсивний фактор розвитку підприємства передбачає зростання масштабів виробництва та продажів на існуючому устаткуванні, технологіях, шляхом збільшення їх кількості або підвищення завантаження невикористаних виробничих потужностей із залученням додаткової робочої сили та матеріально-технічних ресурсів.

Під інтенсивним фактором розвитку підприємства розуміється збільшення виробництва та продажу продукції на базі впровадження нових технологій, техніки, вдосконалення прийомів праці, раціональнішого завантаження наявного обладнання, його модернізації; на підприємстві, як правило, виконуються та використовуються науково-дослідні та дослідно-конструкторські розробки (НДДКР) [30].

Першу групу факторів називають традиційними, тому що вони не вимагають особливих зусиль щодо пошуку шляхів більш раціонального та ефективного використання ресурсів та додаткових витрат.

Друга ж група факторів вимагає досить великих додаткових вкладень у виробництво, організацію та управління, оскільки впроваджуються НДДКР для поліпшення або зміни продукції, що випускається, застосовуються нові технології та обладнання.

Розвиток підприємства забезпечується фінансовими ресурсами, які можуть бути власними, залученими або запозиченими [8; 12; 13; 18; 28; 30; 42].

Власними джерелами фінансування розвитку підприємства є його чистий прибуток, амортизаційні відрахування, статутний капітал, внутрішньогосподарські резерви, спеціальні фонди, що формуються за рахунок прибутку, внутрішньо системне цільове фінансування та ін.

Власні джерела в свою чергу поділяють на зовнішні та внутрішні з точки зору їх залучення. Так прибуток та амортизаційні відрахування відносять до внутрішніх власних коштів, а додаткове розміщення акцій – до зовнішніх.

Статутний капітал є, як правило, єдиним джерелом фінансування під час створення підприємства. Його величина визначається під час реєстрації підприємства, будь-які зміни розміру допускаються лише у випадках та порядку, передбачених законодавством та установчими документами.

Формування резервного фонду акціонерного товариства здійснюється шляхом обов'язкових щорічних відрахувань від прибутку до досягнення ним встановленого (запланованого) розміру. Він може використовуватись за рішенням зборів

акціонерів на покриття збитків підприємства або інші потреби за рішенням загальних зборів акціонерів.

Залучені кошти – це кошти, отримані від додаткового випуску підприємством та продажу акцій, кошти, що виділяються материнськими холдинговими та акціонерними компаніями, промислово-фінансовими групами на безповоротній основі, асигнування їх місцевого, обласного або регіонального фондів підтримки підприємництва на безоплатній основі, благодійні та інші аналогічні внески. Позикові кошти – це залучені для реалізації інвестиційного портфеля на кредитній основі грошові кошти та інше майно, наприклад, кредити, лізинг, векселі, позички, іноземні інвестиції тощо. У кожного з джерел існують свої переваги та недоліки [12; 28; 42].

Так, при використанні лише власних коштів немає необхідності у витратах на пошук інвестора, виплати відсотків за кредитом, і в той же час контроль над усім підприємством залишається в руках власників. Серед недоліків виділимо високу ймовірність відсутності грошових коштів у повному обсязі на певну дату.

При використанні залучених коштів у інвестора з'являється частка участі у капіталі підприємства, тим самим втрачається повноцінний контроль за діяльністю підприємства його власником.

Вибір джерела фінансування є важливим у розвитку підприємства. Досить часто виникають ситуації за яких використання позикових коштів виявляється вигіднішим та ефективнішим ніж використання власних джерел фінансування.

Залежно від залучених джерел фінансування розрізняють кілька форм фінансування, рис. 1.2.

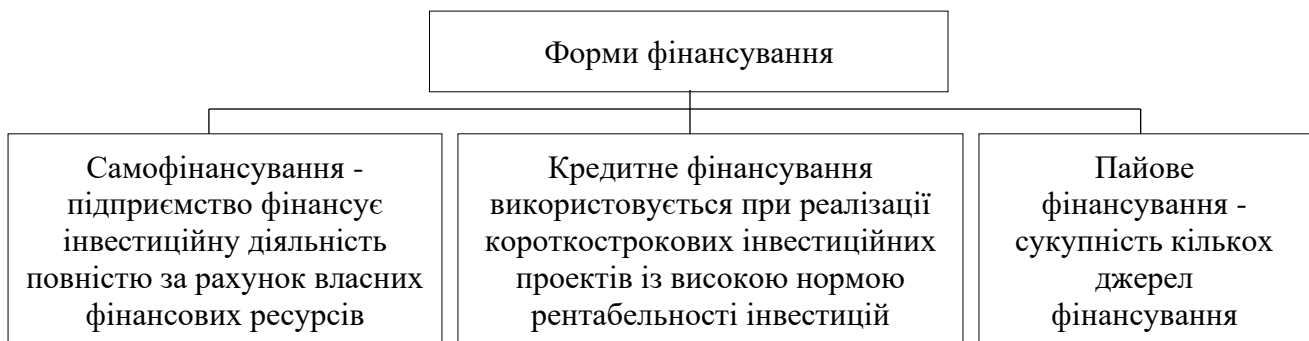

Рис. 1.2. Форми фінансування

Джерело: складено автором на основі [8; 12; 18; 28; 36]

Остання форма є найпоширенішою під час реалізації різноманітних інвестиційних проектів.

При виборі спрямування інвестицій слід враховувати такі ризики [6; 9; 21; 27], Додаток Д.

Ще Бланк І.О. сформував закон граничної ефективності інвестування, відповідно до якого фірма з метою максимізації інвестиційного прибутку вкладатиме капітал у нові інвестиційні проекти, запозичуючи кошти доти, доки прибуток від реалізації буде перевищувати вартість кредитних ресурсів [3].

Процентна ставка є другою основною причиною для прийняття рішення щодо інвестиційної діяльності. Підприємство, виходячи з рівня відсотка, оптимізує розподіл наявних коштів у часі, визначаючи розмір споживання та заощадження. Зниження норми відсотка стимулює споживання доходів, та її підвищення, відповідно, навпаки, підвищує розмір заощаджень.

Слід брати до уваги такий фактор, як наявність альтернативної прибутковості. Саме наявність альтернативи отримання доходу часто ставить під сумнів доцільність інвестиційної діяльності [42].

В умовах ринкової економіки підприємство має достатньо можливостей для інвестування, однак, підприємство має обмежені фінансові ресурси для інвестування. Саме тому, значну роль відіграє для підприємства інфляція та банківський відсоток, оскільки виникає потреба у кредитних коштах. Часто на діяльність підприємства впливає зміна курсу іноземної валюти, оскільки досить важко скласти довгостроковий прогноз його динаміки.

Обмеженнями для інвестиційної діяльності можуть бути [6; 9; 38]: заходи, спрямовані на недопущення чи обмеження можливого, або існуючого положення підприємства на ринку; заборона здійснення іноземних інвестицій у певних сферах економічної діяльності; страхова діяльність (наявність страхових резервів, які можуть бути відкликани); децентралізація інвестиційної політики на території країни; виникнення та вплив різних ризиків тощо.

1.3. Вплив інвестиційної діяльності на показники розвитку підприємства

Інвестиційна діяльність підприємства ефективна при перевищенні результатів реалізації інвестиційного проекту над витратами за певний період часу.

Для ухвалення рішення щодо реалізації проекту необхідно зробити розрахунки основних показників розвитку підприємства до та після реалізації проекту. За наявності кількох проектів необхідно розрахувати показники після реалізації кожного проекту, а потім за допомогою отриманих значень та порівняльних коефіцієнтів з'ясувати доцільність впровадження того чи іншого інвестиційного проекту з інвестиційного портфеля.

Звідси випливає, що показники розвитку підприємства безпосередньо залежать від критеріїв ефективності інвестиційного проекту. Основний вплив на зміни показників підприємства дає напрям (мета) інвестиційної діяльності. Виходячи з видів ефективності інвестиційних проектів, розглянемо основні напрямки інвестиційної діяльності та відповідні зміни показників підприємства.

Дослідження теоретичних аспектів оцінки ефективності інвестицій дозволило виявити, що ефективність може бути декількох видів: комерційна, бюджетна, соціальна та екологічна [10; 13; 26; 40].

Для досягнення комерційної ефективності, рис. 1.3 може бути реалізовано інвестиційні проекти, націлені на покращення якості продукції, нарощування обсягів виробництва та зниження собівартості продукції. При поліпшенні якості продукції використовуватиметься більше якісні матеріали, що призведе до збільшення ціни та собівартості продукції, отже, і збільшення виручки від продажів. Чистий прибуток може залишитися без змін, але може й зрости, якщо купівельний попит на покращений товар стане вищим.

При розширенні обсягу виробництва собівартість продукції повинна зменшитись за рахунок ефекту масштабу. Рішенням стосовно збереження чи зміни ціни на продукцію підприємство управлятиме обсягом виручки та чистого прибутку. Відповідно, варто очікувати зростання продуктивності праці, оскільки відбудеться збільшення обсягів виробництва, а збільшення середньооблікової

чисельності працівників не є обов'язковою умовою даного напрямку. Нарощування обсягів виробництва досягається переналагодженням наявного обладнання, або закупівлею нового, більш продуктивного обладнання, створенням додаткових робочих місць. Рентабельність продукції зміниться, оскільки собівартість знизиться, а прибуток збільшиться.

Рис. 1.3. Вплив комерційної ефективності інвестиційної діяльності на показники розвитку підприємства

Джерело: складено автором на основі [10; 13; 19]

Зниження собівартості продукції відбувається за рахунок перегляду складу товару, його матеріалів, автоматизації виробництва, збільшення обсягів виробництва. Також залежно від рішення підприємства про рівень ціни, відбудеться зміна чистого прибутку та виручки від продажів у бік збільшення, чи зменшення. Матеріалівіддача повинна зрости, за інших рівних умов, оскільки матеріальні витрати буде зменшено. Напрямок зміни рентабельності залежатиме від зміни прибутку від продукції.

Освоювання нових видів діяльності передбачає першочерговий аналіз ринку для виявлення потреби покупців у новому товарі, визначення передбачуваного

сегменту ринку. Даний напрямок передбачає значні капіталовкладення, переналагодження наявного обладнання при наявній можливості його використання у новому виробництві. Виробництво нового товару тісно пов'язане з ризиком неефективності капіталовкладень, а виробництво наявного на ринку, але нового для підприємства товару, має меншу ступінь ризику. Обсяг виробництва буде змінюватися в залежності від попиту споживачів. Звідси впливає те, що зміна виручки від продажу, собівартості продукції, чистого прибутку та показників рентабельності, вихід на нові ринки збуту допоможе підприємству зайняти велику частку та посилити свою конкурентоспроможність [10; 19; 40].

Досягнення бюджетної ефективності, рис. 1.4 відбувається за рахунок відрахувань до позабюджетних фондів, а також за рахунок сплати податків до бюджетів різних рівнів.

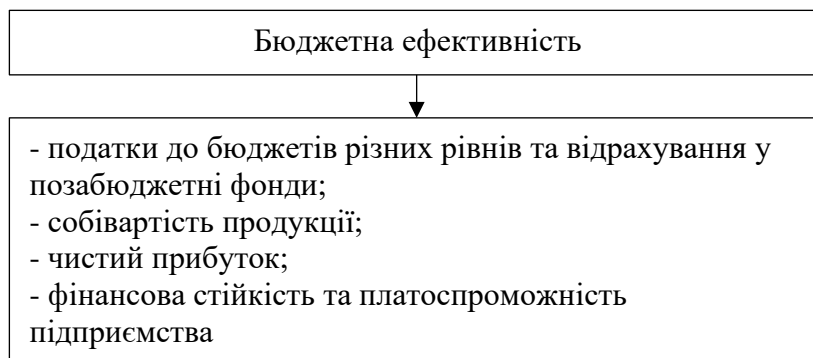

Рис. 1.4. Вплив бюджетної ефективності інвестиційної діяльності на показники розвитку підприємства

Джерело: складено автором на основі [19; 22]

Загальна (соціальна) ефективність, рис. 1.5. досягається шляхом створення нових робочих місць, покращення умов праці, підвищення заробітної плати працівників. Під час створення нових робочих місць збільшиться собівартість продукції, оскільки стаття калькуляції «заробітна плата» буде збільшено. Також підвищиться продуктивність праці, від чого можна збільшити обсяги виробництва. Від цього станеться зміна чистого прибутку та виручки від реалізації продукції, а також відбудуться зміни показників рентабельності.

Поліпшення умов праці вплине на зниження плинності кадрів підприємства, зниження кількості браку, покращення якості продукції, підвищить продуктивність

праці, за рахунок чого будуть покращуватися умови праці, змінюватимуться і амортизаційні відрахування [10; 22; 26; 40].

Рис. 1.5. Вплив соціальної ефективності інвестиційної діяльності на показники розвитку підприємства

Джерело: складено автором на основі [22; 26; 40]

З'являться вищі вимоги до рівня освіти працівників, знизиться плинність кадрів. Однак при цьому підвищуються відрахування до державних фондів із фонду заробітної плати, і збільшиться сума сплати податків на доходи фізичних осіб.

Для виробничих підприємств важливо досягти екологічної ефективності, Додаток Е, під час реалізації інвестиційних проектів.

Прикладами напрямів інвестиційних проектів є зниження шкідливих викидів у довкілля, зниження використання природних ресурсів, використання сучасного, більш ощадного для атмосфери, устаткування.

Екологічний ефект грає важливу роль для визначення рівня конкурентоспроможності підприємства над ринком. Зниження шкідливих викидів дозволить скоротити витрати на виплату штрафів за шкідливі викиди, що допоможе знизити собівартість продукції та вплине на розмір чистого прибутку та рентабельності продукції. За допомогою використання сучасного екологічного обладнання збільшиться не лише фондівіддача основних засобів, а й амортизаційні відрахування.

Висновки до розділу 1

Дослідивши питання інвестиційного забезпечення економічного розвитку торговельного підприємства нами було зроблено ряд наступних висновків.

Інвестиційна діяльність – це діяльність організації, що передбачає вкладення інвестицій у виявлену аналізом сферу, підрозділ, виробництво тощо, в результаті якої підприємство отримає дохід, віддачу та досягне інших запланованих результатів. До критеріїв оцінки інвестиційної діяльності відносять чисту приведену вартість, внутрішню норму прибутковості, термін окупності проекту, індекс доходності інвестицій. З їх допомогою розробляється найбільш вигідна тактика дій та найбільш успішний варіант вкладення коштів як інвестицій.

Під «розвитком підприємства» слід розуміти сукупність його змін у різних проявах, що відбуваються під впливом факторів зовнішньої та внутрішнього середовища, внаслідок яких удосконалюється діяльність підприємства, забезпечуються кращі результати роботи та досягається поставлена мета. До найбільш значущих проблем розвитку інвестиційної діяльності вітчизняних підприємств віднесено відсутність істотного зростання складової інноваційної активності діяльності підприємств; наявність диспропорцій у структурі джерел фінансування інвестиційної діяльності підприємств та відсутність здорового конкурентного середовища у переважній більшості сегментів вітчизняної економіки тощо.

До основних показників розвитку підприємства відносять рівень та динаміку показників обсягу виробництва, виручки від продажів, рентабельності, коефіцієнтів ефективності використання основних та оборотних коштів, показників чисельності та продуктивності праці та ін.

На зміну показників розвитку підприємства основний вплив має напрям (мета) інвестиційного проекту, кожен з яких по-по-різному впливає на підприємство. Розглянуто основні напрямки інвестиційної діяльності та відповідні зміни показників розвитку підприємства при впровадженні інвестиційних проектів, спрямованих на досягнення комерційної, бюджетної, соціальної та екологічної ефективності.

РОЗДІЛ 2

СУЧАСНИЙ РІВЕНЬ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ТОВ «ДВЕРІ ПОЛІССЯ»

2.1. Оцінка організаційно-економічного стану діяльності підприємства

Товариство з обмеженою відповідальністю «Двері Полісся» зареєстровано 07.07.2014 в м. Житомир. Сьогодні підприємство є одним із провідних виробників міжкімнатних дверей, тому місією його діяльності є насичення споживчого ринку якісною та безпечною продукцією із можливим виходом на міжнародний рівень. Основним видом діяльності підприємства є:

46.49 Оптова торгівля іншими товарами господарського призначення.

Іншими видами діяльності товариства є:

31.01 Виробництво меблів для офісів і підприємств торгівлі

31.09 Виробництво інших меблів

16.23 Виробництво інших дерев'яних будівельних конструкцій і столярних виробів [46].

Підприємство займається виробництвом міжкімнатних дверей, випускаючи на рік понад 100000 полотен. Підприємство має невелике виробниче приміщення та декілька магазинів в м. Житомир та області (зокрема Малин, Звягель). Варто відмітити, що у своїх магазинах з метою забезпечення широкого асортименту підприємство займається реалізацією продукції і інших виробників, зокрема вхідні металеві двері, деякі види офісній меблів тощо.

Організаційна структура підприємства представлена в Додатку Ж. З якого можна побачити, що підприємство має лінійно-функціональну організаційну структуру. В умовах даної організаційної структури управлінський вплив поділяється на лінійний (обов'язковий для виконання), та функціональний (рекомендаційні для виконання).

Про успішність діяльності підприємства можна судити з економічних показників його діяльності, а про розвиток – з динаміки даних показників, табл. 2.1.

Оцінюючі показники діяльності ТОВ «Двері Полісся» відмітимо зниження їх динаміки у 2022 р. в порівнянні з 2020 р. Так, зменшення відбулося за обсягами реалізації у грошовому виразі (чистий дохід) на 443 тис. грн. (8,3%), за валовим прибутком – на 18 тис. грн. (2,2%), за чистим прибутком – 329 тис. грн. (45,2%). Всі ці зменшення пояснюється тим, що перших три місяці війни підприємство не працювало, тому тільки до зими вийшло на реальні обсяги виробництва, але тут і вплинув споживчий фактор, так як двері не є продуктами першої необхідності, то на фоні зменшення доходів населення відповідно люди перестали робити ремонти і додатково щось змінювати в домішках.

Таблиця 2.1

Динаміка економічних показників ТОВ «Двері Полісся» у 2020-2022 роки

Показники	Роки			Відхилення 2022 р. до 2020 р.	
	2020	2021	2022	+, -	%
Чистий дохід, тис. грн.	5337	12632	4894	-443	-8,3
Валовий прибуток, тис. грн.	808	2078	790	-18	-2,2
Чистий прибуток, тис. грн.	728	1562	399	-329	-45,2
Середньорічна вартість: - необоротних активів, тис. грн.	549	549	590	41	7,4
- оборотних активів, тис. грн.	1655	4530	6089	4434	в 2,7 р.б.
Середньооблікова чисельність працівників, осіб.	119	108	109	-10	-8,4
Фондовіддача	9,70	23,01	8,29	-1,41	-14,5
Фондомісткість	0,10	0,04	0,12	0,02	20
Фондоозброєність, тис. грн./особу.	4,61	5,08	5,41	0,8	17,4
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	3,22	2,78	0,83	-2,39	-74,2
Продуктивність праці, тис. грн./особу.	44,84	116,96	44,90	0,06	0,13

Джерело: розраховано автором за даними фінансової звітності підприємства

Зменшення відбулося і в чисельності працівників на 10 осіб (8,4%). З працівниками виникла також неприємна ситуація, при якій чоловіки частково вступили до ла ЗСУ, і підприємству довелося буквально вишукувати працівників для відновлення виробництва, замінюючи на деяких процесах чоловіків жінками. Зростання запасів та нереалізованої готової продукції призвела до зростання оборотних активів майже у 3 рази.

В забезпеченні стабільного господарювання та розвитку підприємства важливу рол відіграють активи та джерела їх залучення, табл. 2.2. та 2.3.

Таблиця 2.2

Динаміка та структура активів ТОВ «Двері Полісся» у 2020-2022 роках

Показники	31.12.2020		31.12.2021		31.12.2022		Відхилення 2022 р. до 2020 р.		
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	+, -	%	п.с.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Необоротні активи, в т.ч.:	483	16,9	615	8,5	567	9,3	84	17,4	-7,6
Основні засоби	483	16,9	456	6,0	454	9,3	-29	-6,0	-7,6
Оборотні активи, в т.ч.:	2380	83,1	6661	91,5	5516	90,7	3136	132,1	7,6
Запаси	2165	75,6	5995	82,40	5089	83,6	2924	135,2	8,0
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	35	1,2	35	0,49	35	0,6	0	0,0	-0,6
Грошові кошти та їх еквіваленти	1	0,01	59	0,82	183	3,0	182	в 182 р.б.	2,9
Разом	2863	100,0	7276	100,0	6083	100,0	2544	88,9	х

Джерело: розраховано автором за даними фінансової звітності підприємства

За даними, представленими в табл. 2.2. видно, що у 2022 р. підприємство наростило запаси, які збільшилися на 2624 тис. грн. (135,2%), це викликане двома факторами: вхід на заплановані потужності із стрімким зменшенням попиту накопичило на складі готову продукцію, по-друге, через утруднення логістики підприємство було змушене робити запаси сировини, для зниження ризиків, пов'язаних із їх поставками. В структурі активів протягом 2020-2022 рр. переважали оборотні активи. Невелика сума дебіторської заборгованості пояснюється тим, що підприємство працює по системі 100% оплати або 50% передоплати товару, що знижує ризики непогашення боргу перед підприємством.

Аналізуючи дані табл. 2.3. відмітимо, що вони складаються із власного капіталу та поточних зобов'язань та забезпечень. При чому, у 2022 р. зросла питома вага власного капіталу на 37,7 пунктів структури до 79,9%. Власний капітал збільшився в 3 рази на 3653 тис. грн. Дане збільшення відбулося за рахунок

зростання нерозподіленого прибутку на 1970 тис. грн. (169,2%). Крім того до власного капіталу було зроблено додатковий внесок власників 1693 тис. грн.

Таблиця 2.3

Динаміка та структура пасивів ТОВ «Двері Полісся» у 2020-2022 рр.

Показники	31.12.2020		31.12.2021		31.12.2022		Відхилення 2022 р. до 2020 р.		
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	+, -	%	п.с.
Власний капітал, в т.ч.:	1209	42,2	2771	38,1	4862	79,9	3653	в 3 р.б.	37,7
Зареєстрований капітал	45	1,6	45	0,6	45	0,8	0	0	-0,8
Нерозподілений прибуток	1164	40,6	2726	37,5	3124	51,4	1970	169,2	10,8
Поточні зобов'язання в т.ч.:	1654	57,8	4505	61,9	1222	20,1	-432	-26,2	-37,7
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	166	5,8	642	8,8	362	6,0	196	118,1	0,2
Разом	2863	100,0	7276	100,0	6083	100,0	2544	88,9	x

Джерело: розраховано автором за даними фінансової звітності підприємства

Динаміку фінансових результатів діяльності ТОВ «Двері Полісся» представлено в табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Динаміка фінансових результатів ТОВ «Двері Полісся» за 2020-2022 рр.

Показники	2020 р.	2021 р.	2022р.	Відхилення 2022 р. до 2020 р.	
				+, -	%
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	5337	12632	4894	-443	-8,3
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	4528	10554	4103	-425	-9,4
Валовий прибуток (збиток)	808	2078	790	-18	-2,2
Інші операційні доходи	0	548	4976	4976	100
Інші операційні витрати	280	919	5050	4770	в 17 р.б.
Фінансові результати до оподаткування	808	1708	716	-92	-11,4
Чистий прибуток (збиток)	728	1562	399	-329	-45,2

Джерело: розраховано автором за даними фінансової звітності підприємства

Звернувши увагу на дані табл. 2.4 можна побачити що у підприємства зросли інші операційні витрати на 4770 тис. грн. (в 17 разів), це пов'язано із зростанням цін на сировину та матеріали для виробництва продукції. Можна задатися питанням чому зменшилася собівартість реалізованої продукції на 425 тис. грн. (9,4%), якщо інші операційні витрати зросли так стрімко. Це пояснюється тим, що та продукція, яка вироблена ще знаходиться на складі підприємства в не є реалізовано. Зросли інші операційні доходи частково через реалізацію інших оборотних активів та доходів від операційної курсової різниці за операціями в іноземній валюті (деяка частина продукції була реалізована за кордон).

З метою забезпечення власного розвитку, який неможливо забезпечити без інвестицій, підприємству на сьогоднішній день варто бути інвестиційно привабливим, що можна оцінити за показниками оцінки його фінансового стану.

Таблиця 2.5

Показники оцінки фінансового стану ТОВ «Двері Полісся» у 2020-2022 рр.

Показники	Роки			Відхилення 2022р., до 2020 р., +/-
	2020	2021	2022	
Коефіцієнт загальної ліквідності	1,43	1,49	4,52	3,09
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,00	0,01	0,16	0,16
Коефіцієнт автономії	0,43	0,39	0,79	0,36
Коефіцієнт фінансової стабільності	0,41	0,37	0,81	0,40
Коефіцієнт забезпеченості власними засобами	0,61	0,77	0,89	0,28
Коефіцієнт оборотності активів	2,41	2,48	0,74	-1,67
Рентабельність господарської діяльності, %	13,62	12,40	8,13	-5,49
Рентабельність продукції, %	15,12	16,43	16,18	-1,06

Джерело: розраховано автором за даними фінансової звітності підприємства

За показниками, наведеними в табл. 2.5 можна судити про зміцнення інвестиційної привабливості підприємства через зростання коефіцієнта загальної ліквідності на 3,09, що говорить що підприємство зможе більше трьох разів погасити власні поточні зобов'язання. Також, сприяти позитивному іміджу підприємства може коефіцієнт автономії, збільшення якого відбулося на 0,36 пунктів, та коефіцієнта фінансової стабільності, збільшення якого відбулося на 0,4 пункти.

2.2. Діагностика основних напрямів, обсягів, структури та ефективності інвестиційної діяльності підприємства

Інвестиції відіграють визначну роль для майбутнього стану компанії. За допомогою інвестицій підприємство може забезпечити розширене відтворення основних засобів та укріпити власну базу ресурсного потенціалу, з метою досягнення не тільки кількісних змін внутрішнього середовища, а й набуття нової якості. Все перелічене дозволяє ТОВ «Двері Полісся» наростити обсяги виробничої діяльності, генерування прибутку у запланованому обсязі, покращити власну соціальну складову. Саме розміром та ефективністю здійснення інвестиційної діяльності визначається рівень витрат, широта асортименту продукції та її конкурентоспроможність. Загальні показники динаміки та структури інвестиційної діяльності ТОВ «Двері Полісся» наведено в табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Динаміка обсягів і структури інвестиційної діяльності ТОВ «Двері Полісся»

Інвестиції	2020 р.		2021 р.		2022 р.		Відхилення 2022 р. до 2020 р.		
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	+ -	%	п.с.
Капітальні інвестиції	0	0,0	179	45,1	113	29,1	113	100	29,1
Фінансові інвестиції	334	100,0	218	54,9	275	70,9	-59	-17,7	-29,1
Разом	334	100,0	397	100,0	388	100,0	54	16,2	0,00

Джерело: розраховано автором за даними фінансової звітності підприємства

За даними табл. 2.6. відмітимо те, що не зважаючи на воєнні дії інвестиційна активність підприємства у 2022 р. майже не зазнала змін. Спочатку корона вірус у 2020 р. здійснив свій вклад в інвестиційну активність підприємства, в 2021 р. відбулося поживавлення, а у 2022 р. відбулося невелике поживавлення у бік зростання обсягів інвестування на 54 тис. грн. (16,2%). Відмічається зменшення фінансових інвестицій на 59 тис. грн. (17,7%). В той же час у 2022 р. відбулося збільшення капітальних інвестицій на 113 тис. грн. (100%), проте відмітимо, це дуже мало і дані інвестиції було здійснено у невідкладному порядку, адже не працювало би

наявне обладнання, а великі обсяги готової продукції на складі потребували ремонту та дообладнання складських приміщень.

Таблиця 2.7

Динаміка капітальних інвестицій ТОВ «Двері Полісся»

Інвестиції	2020 р.		2021 р.		2022 р.		Відхилення 2022 р. до 2020 р.		
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	+ -	%	п.с.
Капітальне будівництво	0	0,0	83	46,4	44	38,9	44	100	38,9
Придбання (виготовлення) основних засобів	0	0,0	60	33,5	26	23,0	26	100	23,0
Придбання (виготовлення) інших необоротних матеріальних активів	0	0,0	21	8,4	34	30,1	34	100	30,1
Придбання (створення) нематеріальних активів	0	0,0	15	11,7	9	8,0	9	100	8,0
Разом	0	100,0	179	100	113	100	113	100	х

Джерело: розраховано автором за даними фінансової звітності підприємства

З огляду на деталізацію капітальних інвестицій підприємства, табл. 2.7 відмітимо те, що починаючи з 2021 р. підприємство почало здійснювати капітальні інвестиції, проте їх обсяги на напрямки не свідчать про те, що на підприємстві розроблена інвестиційна стратегія, адже вкладення на перший погляд виглядають хаотично. Збільшилися обсяги інвестування у капітальне будівництво складських приміщень на 44 тис. грн. В цілому на придбання, створення, модернізацію та реконструкцію основних засобів, інших необоротних матеріальних активів та нематеріальних активів було у 2022 р. виділено сього 104 тис. грн. Так, у порівнянні з 2021 р. дана сума збільшилася на 8 тис. грн.

Деталізований аналіз фінансових інвестицій наведено в табл. 2.8.

Таблиця 2.8

Динаміка фінансових інвестицій ТОВ «Двері Полісся»

Інвестиції	2020 р.		2021 р.		2022 р.		Відхилення 2022 р. до 2020 р.		
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	+ -	%	п.с.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Фінансові інвестиції методом участі в капіталі в:									
– дочірні підприємства	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0	0,0
– спільну діяльність	207	61,9	91	41,7	148	53,8	-59	-28,5	-8,1

Продовження табл. 2.8

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Інші фінансові інвестиції в т.ч:									
– частки і паї у статутному капіталі інших підприємств	127	38,1	127	58,3	127	46,2	0	0	8,1
– акції	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0	0,0
– облігації	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0	0,0
Разом	334	100,0	218	100,0	275	100,0	-59	-17,7	x

Джерело: розраховано автором за даними фінансової звітності підприємства

З огляду на дані, представлені в табл. 2.8 відмітимо, що фінансові інвестиції на підприємстві здійснюються за двома основними напрямками: методом участі в капіталі компанії та іншими фінансовими інвестиціями. Так, методом участі в капіталі компанії спільну діяльність підприємство здійснювало із ТОВ «Фортеза-К» щодо спільного проекту виготовлення на замовлення міжкімнатних дверей із натуральної сировини для Датських замовників. Проте у 2022 р. інвестування даного проекту зменшилося на 59 тис. грн. (28,5%). За статтею інші фінансові інвестиції підприємство володіє частками в статутному капіталі магазинів продажу дверей у м. Малин та м. Звягель, дана інвестиція залишилася незмінною протягом 2020-2022 рр.

Як вже було зазначено, в інвестиційній діяльності важливим є джерела фінансування даного процесу з метою визначення можливих джерел забезпечення даного процесу, табл. 2.9

Таблиця 2.9

Динаміка джерел фінансування інвестиційної діяльності

ТОВ «Двері Полісся»

Джерела фінансування	2020 р.		2021 р.		2022 р.		Відхилення 2022 р. до 2020 р.		
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	+ -	%	п.с.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1. Власні джерела	1418	100	2995	100	3359	66,5	1941	136,9	-33,5
- нерозподілений прибуток	1164	82,1	2726	91,0	3124	61,8	1970	169,2	10,8
- амортизаційні відрахування	254	17,9	269	9,0	235	4,7	-19	-7,5	-13,2
2. Залучені джерела	0	0,0	0	0,0	1693	33,5	1693	100	33,5
- розширення статутного фонду	0	0,0	0	0,0	1693	33,5	1693	100	33,5

Продовження табл. 2.9

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
3. Позичкові джерела	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0	0
- довгострокові кредити банку	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0	0,0
- інвестиційний лізинг	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0,0
Разом	1418	100	2995	100	5052	100	3634	в 2,6 р.б.	X

Джерело: розраховано автором за даними фінансової звітності підприємства

Звернувши увагу на табл. 2.9 відмітимо, що серед джерел фінансування підприємство ці роки активно використовувала власні джерела. Так, підприємство збільшило можливість фінансувати інвестиційні проекти за рахунок власних джерел на 1941 тис. грн. (136,9%), загальна сума можливостей власних джерел складає 3359 тис. грн., в розрізі якого на амортизаційні відрахування припадає 235 тис. грн. а на нерозподілений прибуток – 3124 тис. грн. З 2022 р. підприємство отримало додаткову фінансову можливість забезпечення інвестиційного процесу у вигляді залученого капіталу на суму 1693 тис. грн. за рахунок розширення власниками статутного фонду підприємства. Позикові джерела у вигляді довгострокових кредитів та інвестиційного лізингу підприємство у 2020-2022 рр. не використовувало.

В інвестиційному процесі важливим є дослідження середньозваженої вартості капіталу підприємства, тобто вартості залучених фінансових активів для провадження інвестиційної діяльності. Іншими словами – це винагорода, яку отримують інвестори за вкладений капітал, табл. 2.10.

Таблиця 2.10

Розрахунок середньозваженої вартості капіталу підприємства

ТОВ «Двері Полісся»

Показники	2020 р.	2021 р.	2022 р.
Власний капітал	1209	2771	4862
Залучений капітал	1654	4505	1222
Відношення власного до залученого капіталу	0,73	0,62	3,98
Вартість загального капіталу	2863	7276	6084
Норма прибутку, %	28,2	28,6	13,0
Середня процентна ставка за кредитами банків, %	21,0	22,0	24,0
WACC, %	24,03	23,80	26,76

Джерело: розраховано автором за даними фінансової звітності підприємства

З огляду на розраховану середньозважену вартість капіталу підприємства можна зробити висновок, що для підприємства на даному етапі господарювання і при наявній структурі активів дешевше залучати банківські кредити, адже вона є більш дешевими для підприємства, ставка банківського відсотка є меншою. Проте для інвесторів, навпаки вигідніше фінансувати проекти підприємства, адже вони будуть мати більшу відсоткову ставку.

Підсумовуючи проведене дослідження можна відмітити, що воно не буде повним без аналізу ефективності інвестиційної діяльності підприємства, адже просто витрачені суми та напрями інвестицій не можуть характеризувати ефективність всього процесу, табл. 2.11.

Таблиця 2.11

Оцінка ефективності інвестиційної діяльності ТОВ «Двері Полісся»

Показник	Роки			Відхилення 2022 р. до 2020 р., +/-
	2020 р.	2021 р.	2022 р.	
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	5337	12632	4894	-443
Валовий прибуток, тис. грн.	808	2078	790	-18
Чистий прибуток, тис. грн.	728	1562	399	-329
Обсяги інвестиційних витрат, тис. грн.	334	397	388	54
Коефіцієнт рентабельності інвестиційної діяльності за чистим доходом	15,98	31,82	12,61	-3,37
Коефіцієнт валової рентабельності інвестиційної діяльності	2,42	5,23	2,04	-0,38
Коефіцієнт чистої рентабельності інвестиційної діяльності	2,18	3,93	1,03	-1,15

Джерело: розраховано автором за даними фінансової звітності підприємства

Аналізуючи ефективність інвестиційної діяльності відмітимо те, що незважаючи на незначне зростання обсягів інвестиційних ресурсів показники її рентабельності, тобто ефективності різко зменшуються. Так, коефіцієнт рентабельності інвестиційної діяльності за чистим доходом зменшився на 3,37 пунктів, коефіцієнт валової рентабельності інвестиційної діяльності – зменшився на 0,38 пунктів та коефіцієнт чистої рентабельності інвестиційної діяльності – на 1,15 пунктів. Що ще раз підкреслює те, що на підприємстві відсутній стратегічний вектор інвестиційної діяльності та спрямованості інвестиційних процесів в цілому.

Висновки до розділу 2

Для дослідження в роботі обрано виробничо-торговельне підприємство ТОВ «Двері Полісся». Сьогодні підприємство є одним із провідних виробників міжкімнатних дверей, тому місією його діяльності є насичення споживчого ринку якісною та безпечною продукцією із можливим виходом на міжнародний рівень.

Оцінюючі показники діяльності ТОВ «Двері Полісся» відмітимо зниження їх динаміки у 2022 р. в порівнянні з 2020 р. Так, зменшення відбулося за обсягами реалізації у грошовому виразі (чистий дохід) на 443 тис. грн. (8,3%), за валовим прибутком – на 18 тис. грн. (2,2%), за чистим прибутком – 329 тис. грн. (45,2%).

Деталізацію капітальних інвестицій підприємства, дала можливість встановити, що починаючи з 2021 р. підприємство почало здійснювати капітальні інвестиції, проте їх обсяги на напрямки не свідчать про те, що на підприємстві розроблена інвестиційна стратегія, адже вкладення на перший погляд виглядають хаотично. Збільшилися обсяги інвестування у капітальне будівництво складських приміщень на 44 тис. грн.

Фінансові інвестиції на підприємстві здійснюються за двома основними напрямками: методом участі в капіталі компанії та іншими фінансовими інвестиціями. Так, методом участі в капіталі компанії спільну діяльність підприємство здійснювало із ТОВ «Фортеза-К» щодо спільного проекту виготовлення на замовлення міжкімнатних дверей із натуральної сировини для Датських замовників. Проте у 2022 р. інвестування даного проекту зменшилося на 59 тис. грн. (28,5%).

Аналізуючи ефективність інвестиційної діяльності відмітимо те, що незважаючи на незначне зростання обсягів інвестиційних ресурсів показники її рентабельності, тобто ефективності різко зменшуються. Так, коефіцієнт рентабельності інвестиційної діяльності за чистим доходом зменшився на 3,37 пунктів, коефіцієнт валової рентабельності інвестиційної діяльності – зменшився на 0,38 пунктів та коефіцієнт чистої рентабельності інвестиційної діяльності – на 1,15 пунктів.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ТОВ «ДВЕРІ ПОЛІССЯ»

3.1. Обґрунтування стратегічних напрямів інвестиційного розвитку підприємства

На основі проведеного дослідження відмітимо, що на підприємстві інвестиційній діяльності по-перше не приділяється окремої уваги, а по-друге, вона здійснюється стихійно без аналізу отриманого результату, тобто відсутня чітка її спрямованість. Саме тому, нами запропоновано наступну модель системи управління інвестиційною діяльністю підприємства, рис. 3.1.

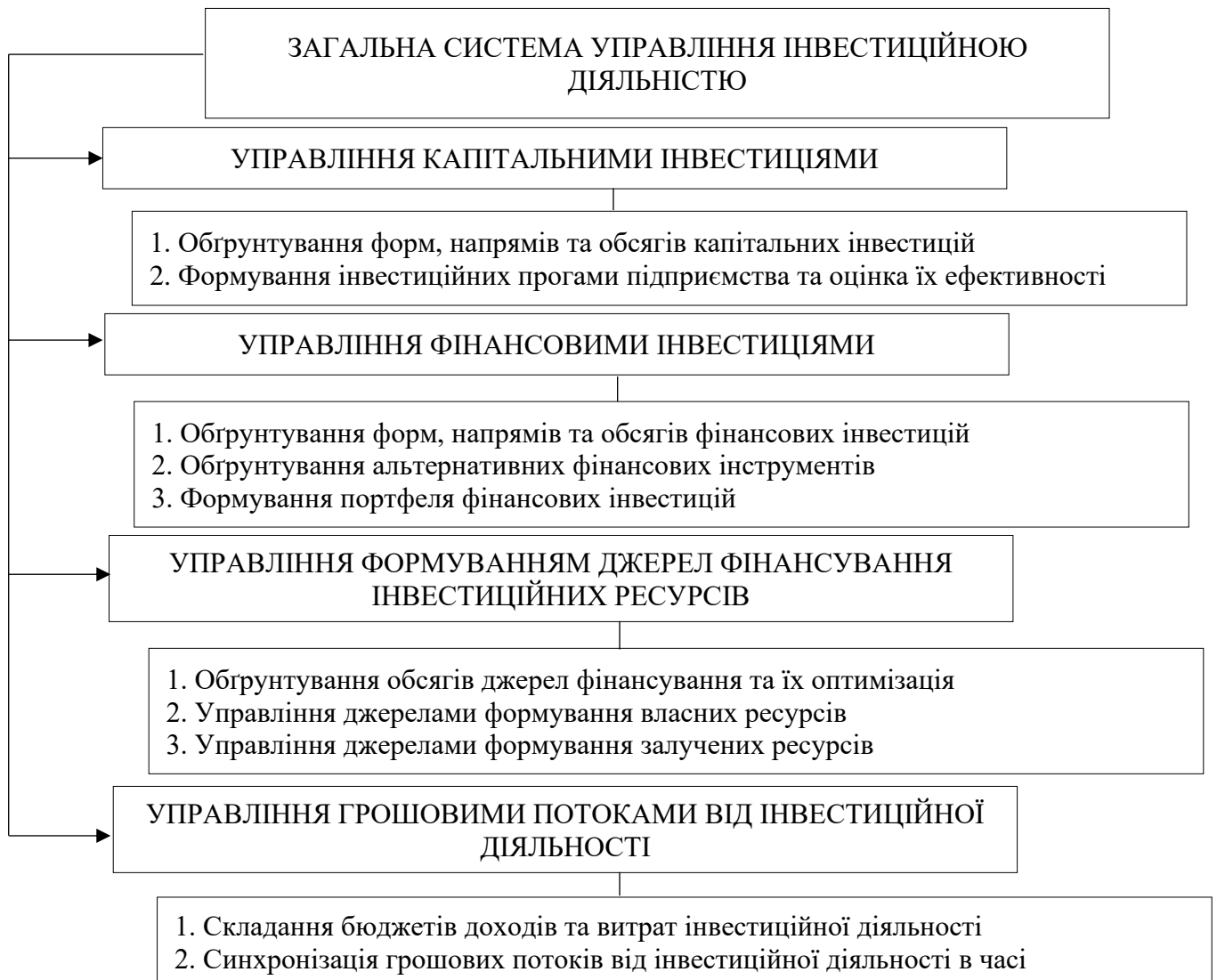

Рис. 3.1. Система управління інвестиційною діяльністю ТОВ «Двері Полісся»
Джерело: власні дослідження автора

З якої видно, що це має бути узгоджений процес, в якому поєднується управління фінансовими та капітальними інвестиціями із чітким встановлення джерел фінансування та прогнозуванням майбутніх грошових потоків від інвестиційної діяльності.

Для упорядкування форм та напрямів інвестицій на ТОВ «Двері Полісся» потрібно інвестиційну діяльність включити до загальної (корпоративної) стратегії підприємства, тільки в такому випадку вода набуде чітко окреслених меж та стратегічного спрямування, із визначенням планових економічних показників ефективності та стане базою для здійснення оперативних інвестиційних процесів на підприємстві. Розробка інвестиційної стратегії дасть можливість обґрунтувати не тільки напрями та обсяги інвестування, а й джерела, що в цілому дасть можливість упорядкувати грошові потоки від інвестиційної діяльності, чітко встановивши ефективність кожного окремого проекту. Проаналізуємо альтернативні інвестиційні стратегії економічного розвитку ТОВ «Двері Полісся», табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Альтернативні інвестиційні стратегії економічного розвитку ТОВ «Двері Полісся»

Напрямок	Захід
Мета: розширення присутності підприємства на ринку, генерування прибутку у запланованих обсягах	
Розширення асортиментного портфелю	Задоволення потреб споживача в якісній та конкурентоспроможній продукції, при дотриманні паритету «ціна-якість», вихід на нові сегменти ринку за рахунок розширення виробничих можливостей підприємства.
Удосконалення системи обслуговування споживачів	Формування гнучкої системи знижок, забезпечення більш високого рівня сервісу для наявних та потенційних споживачів. Встановлення автоматизованої системи роботи з клієнтами, наприклад БІТРИКС 24
Маркетингові заходи просування товару та стимулювання продажів	Проведення маркетингового дослідження потреб споживачів, прийняття участі у виставках, розроблення бюджету реклами, розробка рекламної компанії з орієнтацією на кінцевого споживача

Джерело: власні дослідження автора

З метою вибору стратегії із представлених альтернатив ми скористаємося методом «дерева рішень» з побудовою структурної схеми, яке є хорошим засобом оцінки альтернативних стратегій в процесі прийняття та ухвалення управлінських

рішень, при різних варіантах станів середовища діяльності підприємства та комбінацій ресурсних альтернатив.

При побудові дерева рішень будемо виходити з того, що реалізація кожного з трьох проектів забезпечить підприємству приріст чистого прибутку в обсязі 6%. Також варто прийняти до уваги, що для кожної з стратегічних альтернатив потрібно врахувати ймовірність їх настання. Так, економічний розвиток настане з ймовірністю 0,5, знизяться темпи зростання прибутку з ймовірністю 0,2, і можливе різке зростання інфляції відбудеться з ймовірністю 0,3. Результатом інвестиційного процесу є показник окупності інвестицій ROI, який розраховується у відсотках, результат дерева рішень наведено на рис. 3.2.

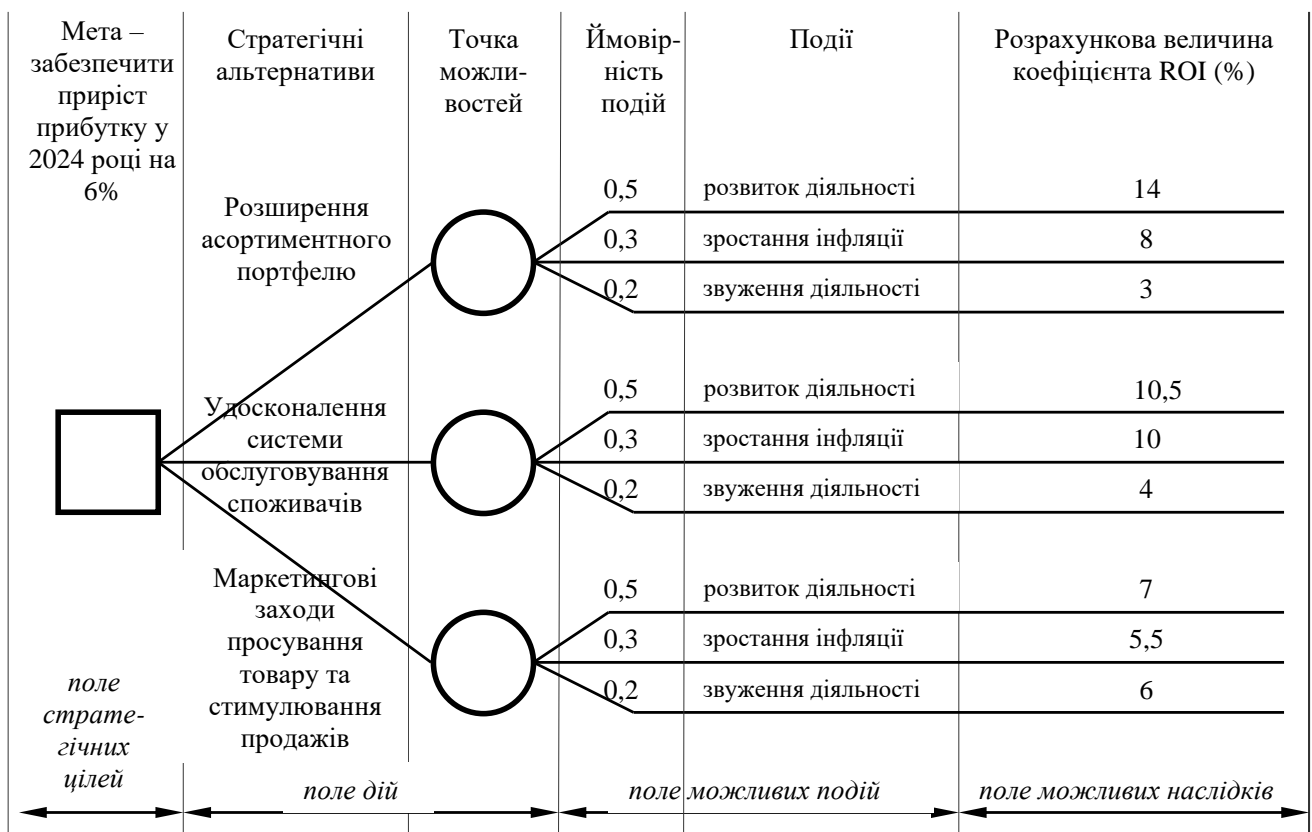

Рис. 3.2. Графо-аналітична модель «дерево рішень» вибору стратегічних альтернатив інвестування ТОВ «Двері Полісся»

Джерело: власні дослідження автора

Для обрання однієї з трьох альтернатив здійснимо розрахунок очікуваної окупності інвестицій за кожною альтернативою. Розрахункова величина коефіцієнта ROI визначена аналітиками ТОВ «Двері Полісся».

$$1) (14,0 * 0,5) + (8,0 * 0,3) + (3,0 * 0,2) = 7,0 + 2,4 + 0,6 = 10,0$$

$$2) (10,5 * 0,5) + (10,0 * 0,3) + (4,0 * 0,2) = 5,25 + 3,0 + 0,8 = 9,05$$

$$3) (7,0 * 0,5) + (5,5 * 0,3) + (6,0 * 0,2) = 3,5 + 1,65 + 1,20 = 6,35$$

Таким чином нами обрано 1 варіант, а саме інвестиційний проект розширення асортименту продукції, який буде приносити підприємству стабільний дохід та позитивний грошовий потік. Встановлено, що для ТОВ «Двері Полісся» доцільно інвестувати у виробничі технології.

Одна з найважливіших складових організації виготовлення міжкімнатних дверей – лінія виробництва дверного полотна. Від того, наскільки якісно та швидко працюють лінії для виробництва дверного полотна багато в чому залежить рентабельність бізнесу в цілому.

Багато компаній пропонують широкий спектр обладнання для виробництва дверного полотна. Все обладнання, що необхідно для виготовлення дверного полотна включає: машини гарячого пресування, машини миття та сушіння скла, лінії для збирання дверного полотна.

Дослідивши потреби споживачів, ми отримали дані, які підтвердили наші припущення про те, що значні кількість потенційних клієнтів з задоволенням придбали б ламіновані двері, які в даний час ТОВ «Двері Полісся» не виробляються та не пропонуються. Отже варто розрахувати доцільність інвестування коштів в обладнання для виробництва ламінованих дверей, табл. 3.2.

Таблиця 3.2

Номенклатура та ціна обладнання для виробництва ламінованих дверей

Найменування обладнання	Ціна, грн.
Відрізне обладнання для виробництва ламінованих дверей	274000
Фрезерний верстат для виробництва міжкімнатних дверей	226000
Матеріали для ламінування	100000
Разом	600000

Джерело: власні дослідження автора

Якісні сертифіковані верстати для виробництва ламінованих дверей дозволять забезпечити високу швидкість виготовлення дверей та отримувати продукцію з високими споживчими характеристиками. Отже, дослідивши доцільність реального інвестування на матеріалах ТОВ «Двері Полісся» можна розпочати безпосереднє розроблення інвестиційного проекту.

3.2. Розробка інвестиційного проекту розвитку підприємства

Під розробкою інвестиційного проекту розвитку підприємства розуміється система документів та організаційних заходів, щодо здійснення інвестиційних вкладень, основною частиною якого є фінансовий план. З позиції інвестиційного проектування особливий інтерес представляє такий розділ фінансового плану як план доходів та витрат ТОВ «Двері Полісся» [1].

Фінансовий план відображає майбутні фінансові витрати, джерела їх покриття та майбутні очікувані фінансові результати. Він також необхідний для контролю фінансової забезпеченості інвестиційного проекту всіх етапах його реалізації.

Фінансовий план складається з: плану доходів та витрат; плану грошових надходжень та виплат; зведеного балансу активів та пасивів. План доходів та витрат містить такі показники, як інвестиційні витрати, експлуатаційні витрати у тому числі на управління, збут, оренду, комунальні платежі, рекламу, страхування майна та ризиків тощо, грошові надходження, надходження від операційно та фінансової діяльності, фінансовий результат від господарської діяльності, розмір податкових та інших платежів [9].

Враховуючи задовільний фінансовий стан ТОВ «Двері Полісся» і наявність тенденції до збільшення рентабельності досліджуваного підприємства доцільно розробити пропозиції щодо інвестування коштів у сучасне виробниче обладнання. Плануючи грошові надходжень та витрачання коштів необхідно спрогнозувати їх зміну на період реалізації проекту. Експерти галузі припускають, що витрати щороку будуть зростали в середньому на 20%.

План доходів-видатків ТОВ «Двері Полісся» з інвестування засобів для виробництва ламінованих дверей представлений у табл. 3.3.

Таблиця 3.3

План доходів та витрат ТОВ «Двері Полісся» на 2024-2028 рр., тис. грн.

Доходи та витрати	Сума
1	2
1. Інвестиційні витрати	- 600
2. Обсяг виручки, зокрема	+ 1400
перший рік	+ 100

Продовження табл. 3.3

1	2
другий рік	+ 260
третій рік	+ 400
четвертий рік	+ 340
п'ятий	+ 300
3. Собівартість реалізованої продукції	- 540
4. Експлуатаційні витрати	-252,8
перший рік	-34,0
другий рік	-40,8
третій рік	-49,0
четвертий рік	-58,5
п'ятий	-70,5
5. Сумарні витрати	-1392,9
6. Сумарні доходи	1400

Джерело: власні дослідження автора

Таким чином, розробивши план доходів та витрат, сформована основа для аналізу економічної привабливості цього проекту.

Оцінку привабливості інвестиційного проекту проведено на основі методу експертних оцінок. Цей метод досить гнучкий, дозволяє врахувати багато факторів та відносно легкий в застосуванні. Оцінки експертів даної галузі можна узагальнити такими прогнозними характеристиками:

- потреба в капіталовкладеннях може становити близько 600000 грн.;
- віддача від реальних інвестицій очікується протягом 5 років;
- щорічне прогнозоване зростання витрат очікується на рівні 20%.

Підсумкові дані щодо грошових надходжень та видатків наведені в табл. 3.4.

Таблиця 3.4

Зведені дані щодо грошових надходжень та видатків

Показники	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Інвестиційні витрати	-600	0	0	0	0	0
Обсяги доходів від реалізації проекту		100	260	400	340	300
Собівартість реалізованої продукції		-108	-108	-108	-108	-108
Експлуатаційні витрати		-34,0	-40,8	-49,0	-58,5	-70,5
Разом доходи		100	260	400	340	300
Доходи наростаючим підсумком		100	360	760	1100	1400
Разом витрати	-600	-142	-148,8	-157	-166,6	-178,5
Витрати наростаючим підсумком	-600	-742	890,8	1047,8	1214,4	1392,9
Дисконтовані доходи за ставкою дисконту 20%		58,93	174,44	244,20	178,90	130,40
Дисконтовані доходи наростаючим підсумком		58,93	233,37	477,57	656,47	786,87

Джерело: власні дослідження автора

$$NPV = 786,87 \text{ тис. грн.} - 600,0 \text{ тис. грн.} = 186,87 \text{ тис. грн}$$

Отримане значення $NPV > 0$ (186,87 тис. грн.) свідчить, що інвестиційного проект економічно привабливий. У разі реалізації проекту цінність компанії та добробут її власників збільшується.

$$PI = \frac{786,87}{600,0} = 1,31$$

Отримане значення $PI > 1$ (1,31) вказує, що інвестування коштів у проект забезпечує значну прибутковість інвестицій та підтверджує доцільність його прийняття.

Ще одним етапом аналізу інвестиційної привабливості проекту – розрахунок внутрішньої норми прибутку інвестицій (IRR). IRR показує очікувану прибутковість проекту, і, отже, максимально допустимий відносний рівень витрат, що пов'язані з розробленим проектом. Розрахунок внутрішньої норми прибутковості проводять шляхом підбору значень [32]. Встановлюючи значення IRR проекту на рівні 32,5% маємо такі дані.

$$IRR = \frac{66}{(1+0,325)} + \frac{219,2}{(1+0,325)^2} + \frac{351}{(1+0,325)^3} + \frac{281,5}{(1+0,325)^4} + \frac{281,5}{(1+0,325)^5} - 600 = -114,61 \text{ тис. грн.}$$

Отримане значення трохи менше заявленої вимоги, однак, дуже близьке до нього. Отже, значення має бути дещо менше 32,5% і трохи більше 29% - тобто, у межах від 29 до 32,5%.

Показник внутрішньої норми доходності має кілька важливих характеристик. Так, він об'єктивний і не залежить від вимог та умов інвесторів. IRR є відносно однорідною для інвестицій різних видів, тому часто використовується для порівняння перспективних проектів. IRR менш залежна від обсягу виробництва та обсягу інвестицій у проекті ніж інші показники.

Внутрішня норма доходності – досить привабливий інструмент вимірювання та управління ефективністю інвестицій. Ймовірно, проект з вищою внутрішньою доходністю буде більш привабливим для інвестора. При цьому його прийнятність встановлюється шляхом співставлення з обраною нормою доходності [32].

Якщо показник внутрішньої норми доходності перевищує обрану норму доходу, то проект може бути рекомендований для прийняття. В іншому випадку

інвестиції у даний проект будуть недоцільні. В нашому разі показник IRR рівний 32,5% перевищує обрану норму доходу (20%).

Розрахуємо термін окупності проекту.

Обчислення грошових надходжень від інвестування дозволяє встановити, що підприємство поверне вкладені кошти між другим та третім роком реалізації проекту (на третій рік початкові інвестиції окупляться повністю). Такий висновок можна зробити підсумувавши вхідні грошові потоки за перший, другий та третій роки.

$$66\ 000 + 21\ 9200 + 35\ 1000 = 636\ 200 \text{ грн.}$$

Для точного розрахунку терміну окупності інвестицій спочатку визначаємо суму надходжень за перші два роки:

$$66\ 000 + 21\ 9200 = 2852\ 00 \text{ грн.}$$

Отже, на кінець другого року з початкових інвестицій залишається не відшкодованими 314 800 грн. (600 000 – 285 200).

Тоді при стартовому обсязі інвестицій у розмірі 600 000 грн. період окупності складе:

$$2 \text{ роки} + (314\ 800 / 351\ 000) = 2,896 \text{ року.}$$

У зв'язку з тим, що інвестиційний проект розрахований на 5 років, протягом яких плануються грошові надходження, а строк окупності в нашому випадку становив близько 3 років (2,896), то інвестиційний проект і за цим критерієм вважається привабливим.

Розрахуємо точку беззбитковості за проектом. При цьому виручка від реалізації та витрати повинні відноситися до одного й того періоду часу (місяць, квартал, рік тощо.). В такому у разі точка беззбитковості буде характеризувати мінімально необхідним обсягом продажу саме у цей період. Аналіз беззбитковості проекту представлено в Додатку К. Як можна побачити, точка беззбитковості знаходиться на рівні реалізації 26,6 тис. ламінованих дверних полотен.

За допомогою методу Монте-Карло здійснимо оцінку ризику запропонованого проекту впровадження лінії ламінованих дверей. Враховуючи ймовірнісний розподіл параметрів проекту, а також кореляцію параметрів (зокрема, сума інвестицій, обсяг виробництва, ціна за одиницю продукції, змінні та постійні

витрати, ставка податку на прибуток) ТОВ «Двері Полісся» отримує можливість отримати розподіл прибутковості проекту. Як усереднені показники застосовуємо обсяг випуску, ціну за одиницю, змінні та постійні витрати.

1. Сформуємо параметри для імітаційного моделювання. Спочатку заповнюємо дані в Excel (назви ключових параметрів та їх значення при позитивному, негативному та найбільш ймовірному сценарії), табл. 3.5.

Таблиця 3.5

Основні сценарії проекту впровадження лінії ламінованих дверей

Показники	Сценарії		
	Найгірший	Найкращий	Найбільш ймовірний
Обсяг випуску, шт.	13200	36300	21066
Ціна за одиницю, грн.	2200	3850	2871
Змінні витрати, грн.	275000	231000	252800
Постійні витрати, грн.	100000	100000	100000

Джерело: власні дослідження автора

Інтервали від мінімального до максимального значення сценаріїв, кожному параметру приймаються як ключові (змінювані) параметри проекту.

2. Створення моделі імітації. Для проведення імітацій в якості ключових показників інвестиційної діяльності використаємо розрахунок грошового потоку NCF_t та наведеної вартості NPV_t . Розрахунок NPV провадиться через функцію Excel «ПС»: (ставка дисконтування – 20%; термін інвестиційного проекту встановимо рівний 10 періодам; Модульований грошовий потік NCF_t для кожного періоду) – Сума інвестованих коштів.

3. Для проведення імітації використовується функція ВИПМІЖ. Дана функція табличного процесору Excel дозволяє згенерувати випадкові числа в заданому проміжку. Результат двадцяти проведених розрахунків наведено в табл. 3.6.

Таблиця 3.6

Імітація основних показників проекту впровадження лінії ламінованих дверей

№	Обсяг, тис. шт.	Ціна, грн.	Змінні витрати, грн.	Грошовий потік NCF_t , грн.	Приведена вартість NPV_t , грн.
1	2	3	4	5	6
1	18118,1	4750	185732	32130754,8	14981867
2	35702,7	38901	186600	50920524,4	-941574,22
3	36085,5	4058	186452	17086774	6122117,6

Продовження табл. 3.6

...					
20	31277,4	4709	30568	58296766	30391638,2

Джерело: власні дослідження автора

Після імітації двадцяти різних сценаріїв результат можна подати у вигляді табл. 3.7.

Таблиця 3.7

Розрахунок основних показників на основі проведеної імітації

Показники	Обсяг, тис. шт.	Ціна, грн.	Змінні витрати, грн.	Грошовий потік NCF _t , грн.	Приведена вартість NPV _t , грн.
Середнє значення	369830,3	4344	185732	14032208,8	4323213,32
Стандартне відхилення	6829,6	631,5	691,74	17889682,9	10535649,3
Коефіцієнт варіації	0,26	0,15	0,10	2,32	4,43
Мінімум	15110,7	3322	5682	-40132308	-27575526
Максимум	36085,5	4058	186452	17086774	6122117,6
Число випадків NPV>0					12
Кількість випадків NPV<0					8

Джерело: власні дослідження автора

В результаті максимальне значення NPV_{max} = 39848350 грн., а мінімальне NPV_{min} = -13787763,65 грн. З 20 різних сценаріїв 8 виявилися збитковими чи 40% із загальної кількості сценаріїв. Отже, у 60% сценаріїв моделювання отримано NPV > 0, це вказує на те, що з ймовірністю приблизно 60% інвестиційний проект буде ефективним та повністю окупиться. Коефіцієнт варіації показує, який розкид (відхилення) мав показник від середніх величин, наскільки проект є стійким та наскільки враховано вплив різних внутрішніх та зовнішніх факторів. Чим вищий даний коефіцієнт, тим вищий ризик можливого відхилення [3; 32]. За підсумками проведення методу сценаріїв можна зробити висновок, що запропонований інвестиційний проект є високоприбутковим, але разом з тим має досить високу ризикованість.

Імітаційне моделювання використовується для дослідження впливу внутрішніх та зовнішніх умов реалізації інвестиційного проекту і дозволяє оцінити ризик отримання збитків від впровадження бізнес-ідей до здійснення фактичних витрат. Імітаційне моделювання використовується з метою розгляду усіх можливих наслідків математичних рішень та відповідно дозволяє краще обґрунтувати управлінські рішення, глибше опрацювати проект, забезпечити його високу

ефективність за умов невизначеності або ризику. Отже, аналіз розробленого інвестиційного проекту на основі дисконтованих оцінок за показниками чистої поточної вартості, ставки внутрішньої доходності, рентабельності та окупності інвестицій підтвердив, що таке інвестування коштів є доцільним.

Висновки до розділу 3

Для упорядкування форм та напрямів інвестицій на ТОВ «Двері Полісся» запропоновано інвестиційну діяльність включити до загальної (корпоративної) стратегії підприємства, тільки в такому випадку вода набуде чітко окреслених меж та стратегічного спрямування, із визначенням планових економічних показників ефективності та стане базою для здійснення оперативних інвестиційних процесів на підприємстві.

Нами було запропоновано три альтернативні стратегії розвитку підприємства: розширення асортиментного портфелю, удосконалення системи обслуговування споживачів та розробка маркетингових заходів просування товару та стимулювання продажів, які проаналізовано за методом «дерева рішень», яке було представлено наочно у графо-аналітичній моделі.

За результатами якого встановлено, що найбільш привабливим сьогодні для розвитку підприємства є перший варіант, а саме інвестиційний проект розширення асортименту продукції за рахунок виробництва ламінованого дверного полотна, який буде приносити підприємству стабільний дохід та позитивний грошовий потік. Тобто, що для ТОВ «Двері Полісся» доцільно інвестувати у виробничі технології.

Проаналізувавши доцільність інвестиційного проекту встановлено, що за усіма показниками, а саме чистим приведеним доходом $NPV > 0$ (186,87 тис. грн.), рентабельністю проекту $PI > 1$ (1,31), терміном окупності, який більше 2 років, але меншу трьох, даний проект є доцільним для його прийняття.

Аналіз ризикованості проекту впровадження лінії ламінованих дверей, який було здійснено за рахунок імітаційного моделювання методом Монте-Карло показав, що у 60% із 100% даний проект буде високо прибутковим і без ризикованим, тобто таким яким можна рекомендувати до реалізації.

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

Відповідно до поставленої мети в кваліфікаційній роботі досліджено вплив інвестиційної діяльності на розвиток підприємства.

Інвестиційна діяльність – це діяльність організації, що передбачає вкладення інвестицій у виявлену аналізом сферу, підрозділ, виробництво тощо, в результаті якої підприємство отримає дохід, віддачу та досягне інших запланованих результатів. До критеріїв оцінки інвестиційної діяльності відносять чисту приведену вартість, внутрішню норму прибутковості, термін окупності проекту, індекс доходності інвестицій. З їх допомогою розробляється найбільш вигідна тактика дій та найбільш успішний варіант вкладення коштів як інвестицій.

Під «розвитком підприємства» слід розуміти сукупність його змін у різних проявах, що здійснюються під впливом факторів зовнішньої та внутрішнього середовища, внаслідок яких відбувається вдосконалення підприємства, досягнення ним поставленої мети.

До основних показників розвитку підприємства відносять рівень та динаміку показників обсягу виробництва, виручки від продажів, рентабельності, коефіцієнтів ефективності використання основних та оборотних коштів, показників чисельності та продуктивності праці та ін.

На зміну показників розвитку підприємства основний вплив має напрям (мета) інвестиційного проекту, кожен з яких по-по-різному впливає на підприємство. Розглянуто основні напрямки інвестиційної діяльності та відповідні зміни показників розвитку підприємства при впровадженні інвестиційних проектів, спрямованих на досягнення комерційної, бюджетної, соціальної та екологічної ефективності.

Для дослідження в роботі обрано виробничо-торговельне підприємство ТОВ «Двері Полісся». Сьогодні підприємство є одним із провідних виробників міжкімнатних дверей, тому місією його діяльності є насичення споживчого ринку якісною та безпечною продукцією із можливим виходом на міжнародний рівень.

Оцінюючі показники діяльності ТОВ «Двері Полісся» відмітимо зниження їх динаміки у 2022 р. в порівнянні з 2020 р. Так, зменшення відбулося за обсягами реалізації у грошовому виразі (чистий дохід) на 443 тис. грн. (8,3%), за валовим прибутком – на 18 тис. грн. (2,2%), за чистим прибутком – 329 тис. грн. (45,2%). Всі ці зменшення пояснюється тим, що перших три місяці війни підприємство не працювало, тому тільки до зими вийшло на реальні обсяги виробництва, але тут і вплинув споживчий фактор, так як двері не є продуктами першої необхідності, то на фоні зменшення доходів населення відповідно люди перестали робити ремонти і додатково щось змінювати в домівках.

Відмітимо, що не зважаючи на воєнні дії інвестиційна активність підприємства у 2022 р. майже не зазнала змін. Відмічається зменшення фінансових інвестицій на 59 тис. грн. (17,7%). В той же час у 2022 р. відбулося збільшення капітальних інвестицій на 113 тис. грн. (100%), проте відмітимо, це дуже мало і дані інвестиції було здійснено у невідкладному порядку, адже не працювало би наявне обладнання, а великі обсяги готової продукції на складі потребували ремонту та дообладнання складських приміщень.

Деталізацію капітальних інвестицій підприємства, дала можливість встановити, що починаючи з 2021 р. підприємство почало здійснювати капітальні інвестиції, проте їх обсяги на напрямки не свідчать про те, що на підприємстві розроблена інвестиційна стратегія, адже вкладення на перший погляд виглядають хаотично. Збільшилися обсяги інвестування у капітальне будівництво складських приміщень на 44 тис. грн. В цілому на придбання, створення, модернізацію та реконструкцію основних засобів, інших необоротних матеріальних активів та нематеріальних активів було у 2022 р. виділено сього 104 тис. грн. Так, у порівнянні з 2021 р. дана сума збільшилася на 8 тис. грн.

Фінансові інвестиції на підприємстві здійснюються за двома основними напрямками: методом участі в капіталі компанії та іншими фінансовими інвестиціями. Так, методом участі в капіталі компанії спільну діяльність підприємство здійснювало із ТОВ «Фортеза-К» щодо спільного проекту виготовлення на замовлення міжкімнатних дверей із натуральної сировини для

Датських замовників. Проте у 2022 р. інвестування даного проекту зменшилося на 59 тис. грн. (28,5%).

Аналізуючи ефективність інвестиційної діяльності відмітимо те, що незважаючи на незначне зростання обсягів інвестиційних ресурсів показники її рентабельності, тобто ефективності різко зменшуються. Так, коефіцієнт рентабельності інвестиційної діяльності за чистим доходом зменшився на 3,37 пунктів, коефіцієнт валової рентабельності інвестиційної діяльності – зменшився на 0,38 пунктів та коефіцієнт чистої рентабельності інвестиційної діяльності – на 1,15 пунктів.

Для упорядкування форм та напрямів інвестицій на ТОВ «Двері Полісся» запропоновано інвестиційну діяльність включити до загальної (корпоративної) стратегії підприємства, тільки в такому випадку вона набуде чітко окреслених меж та стратегічного спрямування, із визначенням планових економічних показників ефективності та стане базою для здійснення оперативних інвестиційних процесів на підприємстві.

Нами було запропоновано три альтернативні стратегії розвитку підприємства: розширення асортиментного портфелю, удосконалення системи обслуговування споживачів та розробка маркетингових заходів просування товару та стимулювання продажів, які проаналізовано за методом «дерева рішень». З результатами якого встановлено, що найбільш привабливим сьогодні для розвитку підприємства є перший варіант, а саме інвестиційний проект розширення асортименту продукції, який буде приносити підприємству стабільний дохід та позитивний грошовий потік. Тобто, що для ТОВ «Двері Полісся» доцільно інвестувати у виробничі технології.

Проаналізувавши доцільність інвестиційного проекту встановлено, що за усіма показниками ефективності його варто прийняти, адже термін окупності складе до 3-ох років. За допомогою методу Монте-Карло здійснено оцінку ризику запропонованого проекту впровадження лінії ламінованих дверей, за результатами якого встановлено, що на 60% проект є без ризикованим.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Безродна С., Миськова Н. Інвестування: компендіум. URL: http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPIPress/34021/1/Bezrodna_Investuvannia_2013.pdf.
2. Бесараб С.О. Визначення сутності інвестицій. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5609>
3. Бланк І. О. Інвестиційний менеджмент. Київ: ІТЕМ ЛТД, 1995. 448 с.
4. Бондар В. С. Підходи щодо визначення економічної сутності терміна «інвестиції». Економіка. Фінанси. Право. 2013. № 12. С. 25–27
5. Брінь П.В., Голтвянська Ю.В. Стратегія розвитку підприємства: сутність та класифікація. URL: <http://www.ei-journal.in.ua/index.php/journal/article/view/465/452>
6. Бушовська Л.Б. Управління інвестиційною діяльністю як важливий складник економічної безпеки підприємства. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/11_ukr/28.pdf
7. Вашечко Ю.В. Теоретичні аспекти визначення сутності категорій «інвестиції» та «інвестиційна діяльність». URL: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_19/1/14.pdf
8. Вінниченко О.М. Характеристика, види та сутність розвитку підприємства. Агросвіт. 2015. № 15. С. 49–57.
9. Войнаренко М. П., Єпіфанова І. Ю. Управління інвестиційною діяльністю промислових підприємств: монографія. Вінниця: ВНТУ, 2011. 188 с.
10. Волошина О.А. Теоретичні аспекти визначення та сутності економічного розвитку підприємства. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/15_ukr/37.pdf
11. Гвоздев Ю.В. Економічна сутність і значення інвестицій та інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання. URL: <https://economics.kntu.kr.ua/pdf/33/9.pdf>
12. Горлачук В.В., Черненко А.С., Раку О.О. Інвестиційне забезпечення інноваційного розвитку підприємства. Наукові праці. Економіка. 2016. No 273. С. 57-63.

13. Гудзь О.І. Стратегія розвитку підприємства: сутність та класифікація. Економічний журнал Мукачівського державного університету. 2018. № 18. С. 346–35

14. Дідур К.М. Сутність, класифікація й структура інвестицій та інноваційної діяльності підприємства. URL: <https://dspace.dsau.dp.ua/bitstream/123456789/6543/1/%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F.pdf>

15. Диба О. Наукові підходи та прикладні аспекти визначення інвестицій. Ринок цінних паперів України. 2015. № 11-12. С. 53–59.

16. Дорошенко Т. В. Сутність інвестицій як економічної категорії. Фінанси України. 2000. № 11. С. 114-118.

17. Дунська А.Р., Бесараб К.М. Інвестиційне забезпечення розвитку міжнародної діяльності підприємства. URL: <https://ev.fmm.kpi.ua/article/view/182741/182669>

18. Зінченко Д.С., Зінченко О.А., Павличій Д.О. Інвестиційні ресурси: сутність, механізм залучення та роль в економічному розвитку підприємства. Вісник Приазовського державного технічного університету. Серія «Економічні науки». 2017. №33. С. 50-57

19. Кобелєв В.М., Захарченко Ю.В. Теоретичні та методологічні основи формування стратегії розвитку підприємства. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2013. Вип. 42. С. 297–303

20. Крижанівська М.С., Степанова А.А. Концептуальні засади управління інвестиційною діяльністю підприємства. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/1185/1142/>

21. Куцик П.О., Вірт М.Я. Інвестиційне забезпечення розвитку торговельних підприємств України у 2014–2016 роках. Підприємництво і торгівля. 2017. Вип. 21. С. 6–11.

22. Лігоненко Л.О. Розвиток підприємства: відмінні характеристики та типологія. Scientific Journal “ScienceRise” Том 5. № 3(10). 2015. С. 57–61.

23. Македон В.В. Розробка стратегії розвитку промислового підприємства. Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. 2013. Вип. 1(1). С. 369–373
24. Малик І.П., Каракаш Ю.А. Основні інструменти для забезпечення стійкого розвитку підприємства. Сучасні підходи до управління підприємством: збірник тех. доповідей. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2018. С. 99-103.
25. Мартиненко М.О. Теоретичні підходи до інтерпретації поняття «розвиток підприємства». URL: <https://journals.dut.edu.ua/index.php/emb/article/view/2094/1993>
26. Матищак Ю.І. Характеристика поняття розвиток підприємства та його зв'язку з іншими економічними категоріями. Науковий вісник ОНЕУ. 2015. № 3 (223). С. 102-112
27. Могилевська О.Ю., Слободяник А.М. Економічна сутність інвестиційної привабливості промислового холдингу. Глобальні та національні проблеми економіки. 2018 № 21. С. 335-228.
28. Олійник Л. Стратегія формування інвестиційних ресурсів підприємства. URL: https://r.donnu.edu.ua/bitstream/123456789/751/1/Oliinyk_10.pdf
29. Пашенко О.П. Стратегічне управління розвитком підприємства. Вісник Хмельницького національного університету. 2011. № 2. Т. 2. С. 99–103.
30. Підкамінний І.М., Ціпуринда В.С. Системні фактори впливу на інноваційний розвиток підприємства. Ефективна економіка. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=480>.
31. Побережний Р.О., Побережна Н.М. Методологічні аспекти сучасних підходів до сутності розвитку підприємства в умовах мінливого зовнішнього середовища. Соціально-економічний розвиток України: проблеми та перспективи: кол. монографія / ред. О.В. Манойленко. Харків: НТУ «ХПІ», 2015. Розд. 5. С. 229–242.
32. Погасій С., Познякова О., Краснокутська Ю. Інвестиційний менеджмент: у прикладах і завданнях : навчальний посібник. Харків : Харк. нац. акад. міськ. госп-ва, 2017. 337 с.

33. Погорелов Ю.С. Способи розвитку підприємства: умови та результативність використання. Економічний журнал Одеського політехнічного університету. 2017. № 1. С. 76–84
34. Погорелов Ю.С. Розвиток підприємства: поняття та види. Культура народів Причорномор'я. 2006. № 88. С. 75-81.
35. Прийма Л.Р., Чухрай Н.І. Розвиток підприємства: теоретичні аспекти. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2016. Вип.18. Ч. 2. С. 74–77
36. Раєвнева О.В. Управління розвитком підприємства: методологія, механізми, моделі: монографія. Х.:ВД «ІНЖЕК», 2006. 496 с.
37. Скопенко Н.С., Когут О.О., Теоретичні та практичні аспекти забезпечення стійкого розвитку в сучасних умовах. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/1_2022/7.pdf
38. Сорока Л.М. Економічна сутність інвестицій та теоретичні основи інвестування. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2888>
39. Стефанович Є. Інвестиційна діяльність як економічне явище. Економіка та держава. 2010. № 11. С. 60–64.
40. Сукрушева Г.О., Сіра А.Ю. Теоретичні аспекти стратегії розвитку підприємства. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/15_ukr/115.pdf
41. Талавирия О.М. Аспекти розробки економічної стратегії розвитку підприємств. Науковий вісник Ужгородського університету. 2016. Вип. 1 (2). С. 334–339.
42. Феняк Л.А. Джерела формування інвестиційних ресурсів. Збірник наукових праць ВНАУ. 2010. № 36. С. 134–139.
43. Швецова Н. Генезис та еволюція поняття «інвестиції». Схід. 2014. № 6. С. 61-66.
44. Шубравська О.В. Сталий економічний розвиток: поняття і напрямки дослідження. Економіка України. 2005. №1. С. 36-42.

45. Яненко І.Г. Організаційно-управлінські ресурси інноваційного розвитку економіки: методологія та практика: монографія, НАН України; Ін-т екон. та прогнозів. Миколаїв : Вид-во ЧДУ імені Петра Могили, 2012. 380 с.

46. Двері Полісся : вебсайт. URL : https://dp.zt.ua/ua/about_us.

ДОДАТКИ